

Sygn. akt: I ACa 378/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Myszkowska
Sędziowie:	SSA Lilla Mateuszczyk (spr.) SSA Wincenty Ślawski
Protokolant:	1st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko **Zakładowi (...)(...) (...) Spółka jawna w P.**

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 29 listopada 2012 r. sygn. akt I C 233/12

1. **umarza postępowanie apelacyjne w części dotyczącej roszczenia o odszkodowanie w kwocie 34.310 złotych;**
2. **oddala apelację w pozostałej części;**
3. **nie obciąża małoletniego J. M. kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym.**

I A Ca 378/13

UZASADNIENIE

W sprawie niniejszej, wytoczonej przez M. M., działającego jako przedstawiciel ustawowy małoletniego J. M., przeciwko Zakładowi (...)(...) (...) Spółce jawnej w P. Tryb., pozwem objęte zostało, po ostatecznym sprecyzowaniu roszczenia, zasądzenie, do rąk przedstawiciela ustawowego, odszkodowania w kwocie 34.310 zł obejmującej wynagrodzenie za wykorzystanie przez stronę pozwaną wizerunku powoda na stronach internetowych i w materiałach reklamowych, a także wynagrodzenie za udział w sesji zdjęciowej oraz zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie

25.000 zł. za naruszenie dobra osobistego powoda w postaci jego wizerunku, poprzez jego wykorzystanie bez zgody przedstawiciela ustawowego małoletniego.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie żądania usunięcia wizerunku powoda ze stron internetowych strony pozwanej wobec cofnięcia tego żądania wraz ze zrzeczeniem się roszczenia przez przedstawiciela ustawowego małoletniego, w pozostałej zaś części powództwo oddalił i postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

Za nieuzasadniony uznał Sąd zarzut strony pozwanej, wywodzony z treści art. 97 § 2 kro, o braku legitymacji przedstawiciela ustawowego powoda do występowania w sprawie niniejszej, a to wobec braku zgody sądu opiekuńczego na dochodzenie roszczeń majątkowych w imieniu małoletniego, przekraczających zakres zwykłego zarządu. Sąd wyjaśnił, że czynność polegająca na dochodzeniu na drodze sądowej roszczenia majątkowego przysługującego małoletniemu, jest zgodna z dobrem dziecka, pozostaje więc w granicach zwykłego zarządu jego sprawami, a tym samym wystąpienie z takim pozwem nie wymaga zgody sądu opiekuńczego.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy dał Sądowi podstawę do przyjęcia, że utrwalenie i rozpowszechnienie przez stronę pozwaną wizerunku powoda nie było bezprawne, nieuzasadnione było więc zgłoszone żądanie zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia.

Przede wszystkim – matka powoda, pod której bezpośrednią opieką małoletni powód pozostaje, złożyła oświadczenie woli zawierające zgodę na utrwalenie i rozpowszechnienie wizerunku powoda. Oświadczenie to było ważne i skuteczne w świetle treści art. 98 § 1 kro stanowiącego, że każde z rodziców może samodzielnie reprezentować dziecko. Brak współdziałania rodziców nie powoduje nieważności czynności prawnej. Zgoda matki powoda nie była wprawdzie uzgodniona z jego ojcem, ale nie towarzyszyło jej równoczesne oświadczenie woli ojca dziecka o braku zgody na utrwalanie i rozpowszechnianie wizerunku dziecka, jak również nie był stronie pozwanej wiadomy sprzeciw ojca wyrażony przed dokonaniem czynności przez matkę. Jednocześnie – zgoda matki nie była sprzeczna z dobrem dziecka ani z istotą i celem władzy rodzicielskiej, ponieważ utrwalenie i rozpowszechnienie wizerunku dziecka nie wywołało u niego żadnych negatywnych następstw w sferze psychicznej, emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej dziecka. Nie zagrażało również bezpieczeństwu dziecka, podczas sesji zdjęciowych bowiem małoletni miał stały kontakt z matką, przebywał w otoczeniu innych dzieci, a sesje odbywały się w atmosferze zabawy. Sąd zwrócił też uwagę na to, że w obecnych realiach funkcjonowania Internetu jako narzędzia komunikacji społecznej, istnieje tendencja do szerokiego rozpowszechniania wizerunku dzieci przez ich rodziców na tzw. portalach społecznościowych.

Niezależnie od argumentów przytoczonych wyżej, Sąd Okręgowy podniósł, że art. 81 ustawy o prawie autorskim uznaje za dopuszczalne cofnięcie przez uprawnionego zezwolenia na rozpowszechnianie wizerunku, jeśli jednak zgoda została wyrażona przez dojdzie do skutku umowy określającej warunki rozpowszechnienia wizerunku, w tym przez zapłatę wynagrodzenia, obowiązują rygory uchylecia się od skutków oświadczenia woli, co w tej sprawie nie było wykazane, ani nawet podnoszone. W sprawie niniejszej matka powoda zawarła ze stroną pozwaną umowę określającą warunki rozpowszechniania wizerunku i wysokość wynagrodzenia. Wobec dokonania zapłaty wynagrodzenia, strona pozwana była uprawniona do rozpowszechniania wizerunku dziecka, nawet niezależnie od oświadczenia osoby uprawnionej, w świetle bowiem powołanego wyżej przepisu, zapłata wynagrodzenia uchyla bezprawność działania osoby rozpowszechniającej wizerunek.

Odnosząc się do zarzutu przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda o sprzeczności z obowiązującymi przepisami zatrudnieniu dziecka poniżej 16-go roku życia bez zezwolenia właściwego inspektora pracy, Sąd stwierdził, że udział dziecka w dwóch sesjach zdjęciowych nie był pracą ani zajęciem zarobkowym zbliżonym do świadczenia pracy, nie wymagał zatem uzyskania takiego zezwolenia.

Niezasadnie również, jak przyjął Sąd, przedstawiciel ustawowy małoletniego powoda powoływał się na sprzeczność zawartej przez matkę dziecka umowy z dobrem dziecka, ze względu na wysokość umówionego wynagrodzenia – znacznie niższą niż stawki funkcjonujące na rynku tzw. modelingu, pozowanie małoletniego nie miało bowiem profesjonalnego charakteru, ani też nie zostało wykazane, by wizerunek dziecka miał potencjał marketingowy uzasadniający przyjęcie stawki wyższej niż umówiona [150 zł. za sesję + ubranka, w których dziecko pozowało].

Od wyroku Sądu Okręgowego przedstawiciel ustawowy małoletniego powoda złożył apelację zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo. Zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc przez uchylene się od wszechstronnego i obiektywnego rozważenia materiału dowodowego oraz od dokonania oceny wiarygodności i mocy dowodów, które to uchylene miało wpływ na kierunek rozstrzygnięcia sprawy oraz zarzucił nie rozpoznanie istoty sprawy.

Wniósł o uchylene wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy przed Sądem Apelacyjnym przedstawiciel ustawowy małoletniego cofnął apelację w zakresie żądania odszkodowania, a popierał ją w części dotyczącej żądania zadośćuczynienia.

Sąd Apelacyjny zważył:

Wobec cofnięcia apelacji przez ustawowego przedstawiciela powoda w części obejmującej żądanie zasądzenia odszkodowania, tj. w zakresie kwoty 34.310 zł., postępowanie w tym zakresie należało umorzyć na podstawie art. 391 § 2 kpc.

Apelację w części dotyczącej żądania zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego powoda – jego wizerunku, uznać należało za nieuzasadnioną.

Przede wszystkim podnieść należy, że o bezzasadności powództwa, a tym samym także apelacji, decyduje zawarty w pozwie i podtrzymywany przez cały tok procesu wniosek przedstawiciela ustawowego powoda o zasądzenie kwot objętych pozwem do rąk ojca – jego przedstawiciela ustawowego. Tymczasem rodzice powoda nie mieszkają razem, syn stron – powód w sprawie niniejszej, mieszka z matką i pozostaje pod jej bezpośrednią opieką, zatem nie ma żadnych podstaw do zasądzenia kwot ewentualnie należnych powodowi, do rąk jego ojca. Zasądzenie mogłoby nastąpić jedynie do rąk matki, pod której opieką chłopiec pozostaje, bądź na osobne konto, którym dysponować mógłby jedynie ustanowiony do tego celu kurator. Sąd nie ma kompetencji do modyfikowania wniosków procesowych stron. Formułowanie tych wniosków należy do sfery decyzyjnej stron procesu.

Niezależnie od powyższego, nieuzasadnione są zarzuty przedstawiciela ustawowego powoda podniesione w apelacji.

Sąd Okręgowy bardzo wnikliwie zbadał stan faktyczny sprawy i wyciągnął zeń prawidłowe wnioski.

Nie można zarzucić stronie pozwanej bezprawnego wykorzystania wizerunku powoda, skoro dysponowała ona zgodą matki dziecka, sprawującej nad nim bezpośrednią opiekę, na udział syna w obu sesjach zdjęciowych realizowanych dla strony pozwanej oraz zgodą na wykorzystanie wizerunku syna. W świetle treści art. 98 § 1 kro, zgoda matki była ważna i skuteczna, zatem sprzeciw ojca, zgłoszony po zrealizowaniu obu sesji, nie mógł wywołać skutku w postaci cofnięcia tej zgody. Za udział w sesjach i wykorzystanie wizerunku powód otrzymał stosowne wynagrodzenie, zgodne z umową, zatem – jak słusznie wywiódł Sąd Okręgowy – przyjęcie wynagrodzenia dodatkowo czyniło bezzasadnym zarzut bezprawności działania strony pozwanej [art. 81 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych]. Po sprzeciwie ojca dziecka, strona pozwana ostatecznie wycofała zdjęcia z wizerunkiem powoda ze swoich stron internetowych i w tym zakresie powód cofnął powództwo. Wobec treści powołanego wyżej art. 98 § 1 kro, nie należało do obowiązków strony pozwanej zabieganie o zgodę ojca na udział dziecka w sesjach zdjęciowych i wykorzystanie jego wizerunku, po uzyskaniu zgody matki.

Odwoływanie się ojca dziecka do faktu, że chłopiec reagował rozdrażnieniem na próbę zrobienia mu przez niego zdjęcia, nie dowodzi wprost tego, że udział w sesjach zdjęciowych był dla dziecka ciężkim przeżyciem. Nie można

wszak wykluczyć tego, że dziecko było przestraszone i przeżywało stres w związku z nieobecnością matki, z którą stale przebywa.

Zasadnie też Sąd Okręgowy przyjął, że udziału dziecka w dwóch sesjach zdjęciowych nie można przyrównać do zajęcia zarobkowego zbliżonego do świadczenia pracy. Sesje te zorganizowane były w formie zabawy, w czasie której dzieci były fotografowane, a taka forma robienia pamiątkowych zdjęć dzieciom jest często wykorzystywana przez rodziców. Biegły psycholog badający powoda nie dostrzegł u niego jakichkolwiek śladów traumatycznych przeżyć związanych z jego udziałem w sesjach.

Nie można zatem w tych warunkach przyjąć, by naruszone zostało dobro osobiste dziecka w postaci jego wizerunku. Jednocześnie – nie można przyjąć, by działanie strony pozwanej było bezprawne. To sprawia, że żądanie przedstawiciela ustawowego małoletniego, wywodzone z art. 448 kc, jest nieuzasadnione.

Z przytoczonych wyżej przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił apelację w części dotyczącej żądania zadośćuczynienia jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd Apelacyjny postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym zważywszy jego wiek, brak dochodów i niełatwą sytuację finansową jego rodziców.